

Gép zaja; infrarubin fény

1. A halott madár mellé általában a dobozba rakjuk kalitkája jellegzetes tárgyait, melyek személyesnek minősülhetnek, úgy mint lapos vagy domború kavics, műanyag madár, rajta meghagyott csengő, róla leszedett csengő; mindegy, hogy a halott bármikor is játszott-e velük életében; alkalmi rudak, hajlékony vesszők, melyek a madárláb számára változatosságot biztosítottak; itató edény, mint az ő Kis Kútja, henger üveg, vagy a fürdőlátat is el lehet ásni, ha a doboz jókora, és füvek fedhetik le a zsebkendőt, melybe a madarat bugyoláljuk, pár csipetnyi homok, kedvenc szotyolája és kendőmagja kerülne melléje-föléje, és még ami eszünkbe jut, talán egy elkopott radír, vagyis a megmaradt tintaradír-rész, a gépradír-résszel még ezt az írást is javítom esetleg; ő maga most, még él, a szobában, az infrarubin égő alatt, bebugyolálva kendőkbe a kalitkája, a kendőt könyvek fogják le, Pilinszky, Jékely, Szép Ernő, Chandler. A gépzaj aligha szűrődik be hozzá, vagy ha igen. a szokatlan fénytől fel-felriadva érzékeli csak, utána álomba kell visszazuhannia, és végképp nincs fogalma, hogy verset zajoznak róla, és ennek, hogy azt, ugyanígy nincs semmi jelentősége az életbenmaradása szempontjából, mégis, hogy ez papírra vetődik, olyasmí, mint hogy az infrarubin lámpának is vetődik fénye a kendőkön át, a rácson át, mintegy vályogfal rőtjével, este, majd éjszaka, fojtva, mint a laktam-s-nem-lakom, mint az én-nem-tudom-mint-a-fű-vagy-az-állat-mi-az-embernek-lenni-hogyan-kell-azt-tennem, vagy hogy énemnek egy részét megvette magának... itt a rádiózás! vagy hogy hiszen oly könnyű vagy, repülj haza. Már is hogy lefogyott. A nyakát látni a tollakon át; talán nem is fogyás ez, csak a tollak nem tartanak úgy, nem tart tovább, ami tart, és a fenyegetés: hirtelen rándulás, az, hogy nem fordul vissza valami, nem beszél ki a hangulatomból, az, hogy széklábak között lakom és térdéig érek minden tárgynak, az, hogy mely csillagon keressem őt; amikor ez, s hogy éjjélkor a Holdban találkozunk, munkaeszközöm volt, hipotézis, eltörlendő vonal, melyhez egy hirtelen észrevett tartás, merevség, hát-ív, az övé, tegnapelőtt kora reggel, amikor bementünk másikkal a szobájukba, tizenötjükhöz, véglegességet adott, vagy ezzel fenyeget. Szombaton volt ez, holnap kedd.

2. A madárvonal nem annyira ív, mint rézsű volt a verskötet kezdetén, melynek munkálatai még az ő egészségének jegyében teltek eleinte. S nem is neki,

hanem egy két szemére vak verébnek dedikálódott a könyv a címével, ő fél szemére lát, igaz, a fél szárnya lóg leszakadva másfél éve most már, és nem veréb, hanem zöldike.

3. Az időjárás enyhésége, a vastag hótakaró ugyanakkor, a temetés kedvező körülményeit biztosíthatja. Az első bő lé is átszivárog, becsorog a dobozra, és különböző folyamatokat indít el, amelyekre nem szokásunk gondolni, ám ezekre gondolni még mindig könnyebb, sokkalta, mint az ő eleveiségeire, arra, ahogyan együtt volt velünk, és hogy neki, nem nekünk, neki mi az, hogy esetleg holnap ilyenkor már nem lesz. Még sosem éreztem ezt ennyire: hogy nem mi veszítünk el csupán valakit, de ő veszít el mindent, elveszíti mindenét.

4. A gépzaj elhallgat: másikunk benéz hozzá. Az infrarubin fény ég tovább. Hogy van, hangzik kérdés, szemről szól válasz, meiyet alig bírnak már nyitva tartani, le jog csukódni. Ma éjszaka aligha véglegesen. A holnap reggel: nyitott.

5. Holnap reggel leragasztom a borítékot, vagy még ma éjszaka, vagy hajnalban, mire kész leszek. Ha éjszaka meg nem hul, és taitán épp ez nem fog így történni, itt nem derül ki, mi „történi”, és nem is fontos, hogy írásban kiderüljön. A legjobb, írom, az lenne, ha egyáltalán nem „derültne” ki semmi, és ha még néhány éjszaka kiszorulnék ide a hall-előszobába, itt néznénk a folytatásos bűnügyi filmet, a svéd filmet, itt ennénk holnap húst, ahogy ma bablevest virslivel.

6. Zöldikénk — zödi, zöldi, rütyü, harangocska — mindig volt, így mondjuk. Ez nincs így, de mondható, okkal. Első madarunk, akit felvállaltunk, oty napon került hozzánk, mikor azt mondtam: „Istenem, hagyj örökre békén”. Közben a fióka már a szombat délelőtti einagyott, poros nyári járdán csipogott. Nem tudtuk megmenteni, s ebben mi voltunk hibásak, nem voltuk ismereteink. Haláltusáját ébredezésnek hittem, s nem kettem jel hozzá, már csak akkor, hogy kezembem pár perc alatt megfűlt; agyon éhezve vergodott papírkosarunkban ott, es a szemközi parkban temettük el.

7. Madaraink legidősebbike, aki tizedik éve felé halad, mindjárt aznap került: már tudtam, mit kell tenni, csak madár kellett hozzá, és Isten nem hagyott mindörökre békén, Isten — mert nincs kívül szót váltanom — azt felelte, mert nincs kívül szót váltania, hogy majd megtudom, milyen lesz a mindörökre békén hagyás, na ők lesznek és nem lesznek utána.

8. A madarak mindig pótolhatóak, elvben és gyakorlatilag is, elérkezik azonban egy idő, az együttélés időmennyisége úgy felhalmozódik, hogy az ember azokhoz kezd ragaszkodni kizárólagosan, akikkel ez az idő telt. Miért mondhattam, hogy mindig volt zöldikénk? Mert még a poros-járdás-első előtt is volt Valaki. Pár héttel korábban. De őt nem hoztuk haza, végigtaxiztunk vele a Duna-parttól az Állatkertig, a tenyeremben ült, olyan bizalommal, ahogy most ő, akire

bent, megmaradt egyetlen szobánkban, szárnyas ajtóval elcsukva a tizennégy többitől, infrarubin lámpa fénye tűz, ahogy most délután ő lapult, remegés nélkül, másikunk kezében, aki meg tudja fogni őt, és meg is meri fogni, mert más nincs hátra már, legföljebb meghal, ez nem olyan kis mondás, de meg kell fogni ahhoz, hogy legyen bármi remény, nem eszik, alig eszik, nagy zabás volt mindig, most nem eszik, alig iszik, és a tápanyagokat, ha bármi hiánybetegség támadta volna meg, csipesszel és cseppentővel kell megpróbálnunk beléadagolni; beléeröltetni nem lehet, s most is, hogy a csipeszt és a cseppentőt kúpos, vastag, hús-szín csőre nyitásával elvben fogadta, gyakorlatilag az alma-, sárgarépa-, sajt- és krumplireszelék elegyet csaknem azonnal visszaköpte. Meg fog halni, mondtuk akkor, harmadik napja nem eszik, meg fog ... és akkor hirtelen lement a kalitka ajára, és elkezdte enni különjéte magjait. Moccanni nem mertünk, néztük az ágy végében ülve, az infralámpa vörös fényében. Még vagy húsz percig falatozott. Most itt tartunk.

9. Ő, akit az Állatkertbe vittünk, megmenthető lett volna talán. Megmenthették volna, de cinkének nézték, és — nekünk tíz éve még fogalmunk se volt a madárfajokról — közben zöldike volt. Meghalt harmadnapon.

10. A Duna-part és környéke baljós madárlelőhely nekünk. Tizenöt madarunkból csak egy, az első idevalósi, a legidősebb. Meghalt, hosszabban időzve nálunk, több veréb és elsősorban, rövidebb-hosszabb időt töltve itt, pár zöldike. Még egy adat: ő most, fél szemével, fél szárnyával a hetedik zöldike, akit megismertünk, a hatodik, aki hozzánk került, veréb eddig nálunk nem halt meg, egy csak, zöldike a hatból őt. Ő harmadik napja jelölt.

11. Az első zöldikét, aki hozzánk került, tojásai vitték el. Akkor azt nem tudtuk: hogy a zöldike tojót a hím táplálja kотиás közben. Meglett volna hozzá mindenünk; megvolt az ő képtelen húsz tojása is, egynuzamban, megvolt neki hozzá valami Duna-parti hívó hang, vagy beiső készítés; egy nap lebukott röptéből, s nat nap huldoklott, és végül peppel szájában fulladt meg, ránk nezett meg, mint aki azt mondja, vagy nem azt mondja: Nem-e ienetne-e ... Ez a Doktor szava, Főmedvéme; az ő sokaságuk s a társaság és társaság velük: ez vezette fel a madár ügyet.

12. Akkor pótlást határoztunk el, kértünk zöldikét. Kaptunk kettőt. Késő este; alig tollas fiókákat, szürkés bőrt láttunk, tátogó csőröket, valaki jól megetette őket, mielőtt ideadta nekünk, éjszaka tücsök-hangok cirpelték fotelunkban, a dobozban, melyben ültek, talán hűvös volt, nem tudni, vagy megnyomta a begyüket a még-még falat, bármi kevés, a miénk: egyikük másnap hajnalra halott volt. Életben maradt a bátyja, mint kiderült, egy zöldike hím.

13. Közbevetem: írhatom ezt, talán nem írás jogán csak, de másikkunk azt mondja, és ezért: hogy a kalitkájából, ahogy észreverte, hogy távozol mellőle, még délután, mikor a szobában voltunk mind, és gépelni mentél a verskötet másolandó verseit, majd nem utánad indult volna mindig, a rácson át. Társas szív, és megszokta, hogy veled voltál egész nap, és soha nem kapott ő minket ilyen teljesen, fűszerebben, egy volt ő a többi közül, nagyon szelíd madár, ahhoz képest, hogy kinti, tehát vad lényből vált a szakadt szárnya miatt ember-társsá, igen, a dossziékat, versekkel, rajzokkal, jordításokkal az ő jeje fölött raktam a halmokra át, és ő, nem úgy, mint talán a többiek mind, ahogy ők tennék, ő nem vagdosta magát, merő szelidség volt és tudomásulvétel, holott közben nem engedte eddig, hogy hozzáérjünk, kézből etetni-itatni nem lehetett, mint pedig verebeink nagy többségét is! Ez külön nehézség, és halált-ígérő tényező, ha maga nem elég erős, hogy gyengesége ellenére — kör! — ellássa magát. Az injarubin jény is azért kell nekik, hogy fenntartsa magas testhőmérsékletüket, ha betegségük miatt erre különben nem képesek; csak lehülnének, és belehamának. A jény oka ez; a gép zajé? Vagy: épp ezé, ily tárgyúé?

14. Most minaketten bent voltunk nála; majd ha munkáimmal megvagyok, éjjél felé, másikkunk valamivel előbb, bemegyünk, aztán én beviszem, vissza, a gépet, a papírokat, a kész posta marad csak kint, beviszem az asztalt, melyen írom ezt, és megpróbálunk aludni egy jót, holnap hajnali fél ötig, ötig, amikor a többiek miatt is jelketünk, s holnap nem úgy megyünk be szobájukba, mely volt dolgozó-szobám, hogy veled mi van, veled, akkor már tudni jogjuk, hogy mi van, s hogy aludni jog aignanem, másikkunk haik közlése sejteti: jeirejordan a jenyből, hűnyva a meglévő szemé is! Jövünk vissza, eioszobába-konyhába, halta-jürdösözobába, lábujjhegyen.

15. Nezett utánam, jott volna utánam. Holnap, ha él, másikkunk újra eteti és itatja, Polybé odat, vitamin megint délután, egész kicsi, s a toobi: levek, amiket úgyis elkészítek, mondja másikkunk; poszátank tavaly az ev végen, sok tojás után, vakulni kezdett! Most kézből is etetni kell, bár kalitkájában az etetők hollétét tudja jól, kicsit passzív neha, lapul, néz hatalmas szemmel, nem tudni, lát-e, nem? Krumplit, sajtot, almát ujjunkról adunk neki; szombatira virradóra még azt hittük, csak ő itt most kétségbeesésünk tárgya — hogy nem fog villogni többé ez asztal alatt s két karszék között, végtelent közelítő szelíd barátposzáta-tojó lényét nem adja szabadon a szoba terében nekünk, nem üldögél karunkon, a szőnyegen hasaltunkban vagy ágyon ültünkben, és valami megvállik tőlünk ismét, többé sose lesz; ezt hittük; a leveket neki úgyis megcsinálom hajnalban,

mondja másikunk. Most, mondja még, azonnal eszünk. Ez a konyhában fog történni, ott, ahol megannyi madarunkat, aki rászorult, felneveltük, és manapság hajnaltól sötétedésig pár óra kivételével szinte végig nekik dolgozunk valami koszton, egyéb dolgokon; a meglevés szóismétléseivel.

16. Aki megmaradt, harmadnap majdnem elment a huga után. Vért észleltünk székletében; mi ez? Infralámpa, még a húsz tojásos halott idején nem volt nekiünk; most: infra! és sok vizet adni neki! igyon, mossa ki a víz belőle a terhelő-matériát, a máj, a begy, a bármi könnyebbülhessen... és meglett. életben maradt, pár nap alatt magához tért, de öt hétbe telt, hogy önállóan enni hajlandó lett, addig, nagy nyárban, egy csipesz végén fogott minket, felváltva távozhattunk csak el, sikoltozva jött, rohant, és eleinte másikunk, majd kevés ideig az én dolgom volt, addig az ő dolga, hogy neki óránként tizenöt-húsz falatot csőrbe, torokig adjon, és a vékonynál is vékonyabb nyakat ne szűrja a csipesszel át.

17. Ő aztán olyan barátunk lett, úgy élt itt majdnem — csak! csak! — öt évet, annyit csak, holott élhetett volna tizenötöt, élhetne ma is, igaz, akkor ő, a fél szemű, fél szárnyú nem lenne itt, s talán nem élne másutt már réges rég, ő oly barátunk lett, aki minden léptünket követte aztán, s nem eleség miatt, vállunkon ült, együtt gépelt velem, kosztolt másikunkkal, ha zongorán vertünk billentyűket, amatőr működésünk neki tökéletesen megfelelt, képes volt fél órát egy bal kézen kuporogni, vagy fülünk cibálta, hajunk, és énekelt nagy zöldike him madár hangján, és legidősebb madarunknak udvarolt, ő volt a szerelme, és talán a begye is ezért kezdett a begyete tápláléktól duzzadozva nőni, vagy túl falánk volt, és egy nap, hogy csak másikunk volt idehaza, távol jártam, valakinek kalitkát venni nagy madár számára, becses kalitka-darabot, ő, másikunk ezzel fogadott az ajtóban, se-létezve, lefordult rúdjáról, és halott volt egyetlen pillanat alatt. A szíve viite el? valami görcs? a begy nyomott nemes szerveket? a front csinálta? egy nyomorék madarunk ijedt, hirtelen ugrása, ő is ugrott, s megütötte magát? máig se tudjuk, két éve sincs, hogy minket ő ekképp itthagzott.

18. Bent jártam nála; másikunk még evett, menj be, mondta, elnézést, hogy ilyen lassan eszem, csak rémesen ülök! A konyha pultjánál a magas székeken ültünk. Bementem; jöttem vissza. A mi van vele kérdésre azt feleltem: áll derekasan, a leszakad, beteg — de tavaly kivedlett! ezt csak itt írom, nem ilyen ember-nem-járta mód meséltem el, mit láttam — szárnya balra lóg, a jobb szeme — másikunk, persze, tudta ezt is — van az infra felé, szóval, a feje, felszegve kicsit, a fenti infra felé mutat, vagy onnan el, a szárnyas ajtó felé, mely mögött a többiek alusznak, a szeme pedig, az ép, meglevő szeme, mondtam el, nem látszik, tehát alighanem húnnya van, sőt, biztosan, mondta másikunk. Alhat még ötig vagy nyolc és fél órát, mondtam én; mit bír! s

hogy! micsoda erő van benne ... igen hatalmas erő, el ne kiabáljuk, szóltam közbe ... mostmmár, radíroznom kellene, most már, külön szóba, hagyom így is, úgy is, most már élni fog, ezt mondja másikunk. Nem tudom, nem tudom, a gép leragad, beforrósodott, a kezem félreherd, a szeme leragad, mondta halkán nevetve, mint aki most talán végre bízik, másikunk, ó, hát igen.

19. Reggel, mondta még, vagyis hajnalban rögtön, hogy jövök ki az előkészítéshez, a kosztjukhoz, írom ide, másikunk kezdi, én folytatom, ő fejezi be a tizenöt koszt előkészítését, vagyis az alapanyagok adagolását, keverését nap mint nap, így kelünk fel, így csináljuk ezt, aztán hogy ők megébrednek, megyünk, és megkapják kiünk-kiünktől, amit kiünk-kiünktől nekik kapni szokás, reggel, mondta másikunk, rögtön elsöre kicserélem a vizeit, átforrósodnak addigra, hadd ihasson frisset. Polybé, talán, más nem, majd délután lesz, írom újra, vitamin. De ilyenkor mindent sokszor szokás, gépiesen, elmondani.

20. Másikunk milyen fontos dolgokat mond, mellesleg, ehhez az íráshoz. Hogy ő, vagyis a szoba Alvója, este, mielőtt elpihent volna, vagyis mielőtt átkerült a függő infra alá — az üteg infra, az oldalról sugározható lámpa égője, mindig leoltandó, mert gyenge fém a foglalat körüli lámpatest, átforrósodik fél óra alatt tüzesre, baj lehetne belőle — búcsúzóul, mondja másikunk, ugye mintha nekünk az az evés, megy azért ... evett, sokat evett, magokat ... holnap látni fogjuk a széketén. Remélem, látni fogjuk. De nem tévedhet ekkorát, ők nem tévednek ... csak amikor mégis igen. De ő tapasztalt öreg madár, gondold meg, mondja másikunk, már mit kiállt.

21. Azon a nyáron, mikor a nagy zenés, hirtelen halálú fő hím madár, a Mi Nagy Zöldikénk meghalt, zöldike nélkül maradtunk, és más madarat nem fogadtunk zöldi helyett. De előtte-évben, mikor Nagyunk negyedik éve volt velünk, egymás után két fióka zöldi is került hozzánk, a Duna-parton lelte őket másikunk, az egyikőjüket velem, és mindketten meghaltak. Elmondom most, hogyan is.

22. Hétfő este, sötétben leltük az elsőt, ismétlődés: majdnem ott, ahol a húszat tojó tojó, legidősebb madarunk jó barátnéja egy évig, várt engem egy utcatakarító munkás kezében, mindketten eléggé tanácstalanok voltak, én másikunknak meglepetésért akartam menni valahova épp, hát vittem őt. Ez a hétfő este lelt madár nagyon szerencsétlenül araszolt a járdán; másikunk — most bemegy az Alvóhoz — vette észre, én rá is léphettem volna akár! Megriadtunk ... még ő is! Abban az évben már került hozzánk egy leszakadt lábú veréb, ma is él, kalitkában lakik, és ma például egész nap a kezemben hasalt volna, este hozták, nagy szélben, azonnal etetni kezdtük, nem tátotta a csőrét, ahogy — öreg madár létére csodálatos ez — az Alvó ma délután, szét kellett minden

lágyeiség falatért feszíteni, a vérző, nyílt töréses lábával, véres kloakájával nem törődhattunk egyelőre akkor, téboly kínjai lehettek, de másfél nap múlva maga evett! Hat nap múlva a végbél vérzése is — külső seb nyilván! — elállt, s ő, el ne kiáltssam, él, és ha megél még tíz évet e két és háromnegyedre, tízenkettőt, elsősorban megéli velem a hatvanadik évemet, másrészt soha innen, ha csak nem muszáj, el nem távozom, rövid időre sem, ez több, mint fogadalom, most, hogy önmagam nagy kísértésén múlt ősz óta túl vagyok, és, ha viharosan is, ki is hevertem jól. Most itt vannak ezek a bajok; posztátánk s zöldikénk, és még néhány lappangó fenyegetés a körükből, vagy megnyugtatóan nem rendeződött épségi dolog.

23. De: a hétfő estiről. Másikunk a szobánkban lefekhetett az ágyra, hallgatja az infracsendet, az Alvóét, a gépzsajt, elaludhatik. A hétfő estinek mintha ferde lett volna az egyik csőrkávéja a másikhoz képest, félrejárt, és nem is evett szívesen, egy idő múlva csaknem egyáltalán nem evett. Két nap múlva igen élénk lett, de másikunk addigra elígérte valakiknek, ne legyen nálunk két zöldike; megjegyzendő, hogy a Nagy Hím Madár, Örökzöldink, nem fogadta kegyesen, ők egymással gyakran ilyen kíméletlenek.

24. Vittem őt, de nem sikerült a találkozás; barátainknak mintegy kivédhetetlenül közbejött valami; örültem, hogy őt így mégis hazahozhatom — és másikunk várta a legjobban. Akkor ő megindult lefelé, nem jól evett, bár nagyon kedvesen szaladgált az ágyon, szinte hogy még kínosabb emlékeket hagyjon maga után; és másnap megtörtént, amit nehéz elmondani. Már nem volt széklete, a begye felfúvódott; van ez a fióka- vagy néha öreg-madár-halál, ami rettenetes. A végén elbomlik a központi idegrendszer, gyorsan így mondható, s ez történt vele is. Másikunk velem őrizte őt, aztán le kellett mennie, hozni ezt-azt a többieknek; ültem ott, ahol ma délután az Alvót — most alvónkat — vigyáztuk s etettük, ültem, néztem... álldogált, aztán csak állt, aztán megindult hirtelen, kétségbeesetten vetette föl fejét, lába megroggyott, vonszolni kezdte magát a kalitka közepén lévő kis ágya körül. Mindegy ilyenkor, ki ő, mik vele emlékeink, hogyan hagyta vagy nem hagyta, belső sérülés vagy fejlemény parancsára, etetni magát, mindegy, ilyenkor mi is, ők is: valamin kívül, valami fölé kerülünk, és felülmúlhatatlan történik. Ez történt vele is, az infrarubin égőbe egy sikoly — ezeket az emlékeket kell, mint a csatatér közvetlenségeket, feledni, feledésben őrizni —, aztán vége, a talaj megráng u szív alatt, remegve-rángva lüktet, omlik... és ő is így, a hétfői, ilyen halottam addig még, az első verében kívül, aki mai elsőnket előzte, még talán soha... nem is tudom már, pontosan emlékezni nem is akarok... csak annyit itt, hogy egy óra során tartottam őt ötven fok hőn, a lámpa fényén, sírva, míg

másikunk nem csöngetett, jött, és akkor elengedtem, nem volt remény, halott volt.

25. Ilyenkor végtelen latolgatás kezdődik, mi volt a hiba; sajnos, hétfőink alighanem eleve reménytelen eset volt, sérülten várhatott már ránk; utána némely dolgok ígéretesen alakultak, nem vitás, de e műfajnak épp ez alattomosa: még ilyenkor is, mint Alvónk, hatalmas meglepetések készülhetnek mélyen, fel kell készülni rájuk a szívünkben; amitől, persze, semmi nem könnyebb aztán. A Tabánban egy rézsű alakult temetőnké, ott hantoltuk el őt, dobozában; később követte a nyárderék zöldfiókája, majd a következő évben, más, megmenthetetlen, alig-nap-éj-vendég madarak mellett, a Nagy Hím Madár, Örök Barátunk, a pótolhatatlanunk. Nem mintha a huszat tojó tojó nem lett volna az, mégis, kevesebb időt töltött velünk, nem nőtt hozzánk úgy képtelenségeiből a legtermészetesebb, oldott jóbaráttá. Nehéz ezt elmondani. Űcsörgéseit például az ágyon, csendesen, velünk, vagy ahogy a fejünkre szállt, ahogy kettőnk között ingázott a szobában, ahogy másikunk papucsán hosszán, ki tudja, mi-semmi-micimackó-gondolatokban elálldogált. Roppant egyéniség. Nem őrzi, akkor már nem hagyták fényképezni magukat, egy fényképe sem, de őrzi rengeteg hangszalag. Csodáltuk kialakuló énekét, ahogy elsőt tavaszodva rázendített, próbálgatón. Majd bejöttek mind a hangok, amelyek tojóinkat is elkaphatták a nyitott ablakon át annakidején; de ők sosem éltek ugyanazon a föld-időn.

26. Akit másikunk pénteken vagy szombaton lett, körülbelül ott, ahol a legelső, az Állatkertben cinkének kezelt zöldit találtuk, hatalmas ígéret volt, és mi rontottuk el. Másikunk csodaként hozta haza, és reméltem, itt marad, de az, aki vígasztalt minket az előző halott után, elkönnyörögte, és el is vittük hozzá: nem tudta etetni. fél nap múlva félig adta, félig mi tanácsoltuk neki, kérlelve, adja vissza. Tönkrement már addigra a madár? Tojónak ígérkezett. Készséges, szelíd fióka volt. De nálunk, akkor még volt ilyen, túl-sok... hát nem tudom, nem tudjuk ma már, alighanem. A Nagy Hím őt sem fogadta szívesen, ezek furcsa dolgok. Sietve próbáltuk pótolni fél napját, főleg én voltam kockáztatós. Másikunk mintha habozott volna — ő lelte! —, mi legyen vele. Etettem, túlettettem? Akinél volt, ő nem etette, mert nem, szegény szegényt, s ez végzetes lett? Kezdődött két nap múlva a növekvő begy... a nem látható széklet... az elmaradó, végképp kimaradó széklet... későn hagytuk abba az etetést, későn tettük infra alá... és meghalt. Nem néztem végig a tusát, másikunkra hagytam; ott halt meg, ahol most Alvónk aluszik, és ahol jó néhány, menthetetlenül ránk hozott madár, némelyik, mint irtam, éj közepén. Nagy ígéret volt, örök veszteség, ott nyugszik a rézsűn, neve mint minden élő s holt madarunké, a medvék klubjaiban

örzetik, majdnem minden nap előfordul, kártyabajnokságaink során.

27. Mást mit lehet mondani?

28. Aztán, ez nem zöldike-ügy volt, hanem veréb, még e Nagy Ígéretű Halott utáni héten, valaki felhívott minket, hogy van egy negyven órája éhező madara, nem bír igazán enni adni neki, mi legyen. Ha nincs ez az iménti halál, tanácsokkal látjuk el, sorsára hagyjuk, madarával együtt. Most megint tanultunk valamit — örökké ez fog menni! —, és azt mondtam: lássunk neki. Rémségek jönnek, de ne álljunk félre. Rémségek jöttek, való.

29. Dobozából kiszedtük a madarat, kalitkába tettük át. Néztük, hogyan eszik. De fenntartásosan — így néztük produkcióját —, mert szinte bizonyosra vettük, hogy el fog jönni, mikor a begy leáll, a széklet elreked, és nem hagytuk, hogy sokat egyen... egyen — egy kicsit. Evett, igen vadul viselkedett. Akkor... eljött a pillanat. Órák... és semmi széklet. Kezdjük, mondtam. Infra, olaj... Olaj! Ez volt a rémségek között a legfőbb. Másikunk tudta csak megfogni, én feszítettem szét csőrét, másikunk cseppentette az olajat... háromszor három cseppet első nap... megfúlhat tőle, tudtuk... de nem tehattünk mást. A széklet nem jött. Ő elindult lassan... a kalitka közepén lévő ágya körül... elindult... és leállt. Infra... olaj... kiabálás: Ne hagyj itt minket, ne halj meg, hallod, te barom állat, te szerencsétlen hülye, ne menj el... és nevét tettük hozzá, de itt nem mondok neveket, nem szeretek neveket mondani. Megjött egy kis nyomorult szar a hátsójából. Aztán egy igazán olajos adag. Megnyertük! De nem. Még két napig kellett a biztos székletéért küzdeni, összesen öt éjszaka, négy nappal volt az infraégő fénye alatt. Negyvenkét fok ott, harmincöt, ahol aludtunk. Közben, mint most is, az egész banda, szegényeink: karanténban. Nem repülhetnek stb. Nincs ablaknyitás, szellőztetés stb. Van szívfacsarodás, pánik, felfordulás, kosz, feszültség stb. Van életbenmaradás. Ő ma is él, igaz, épp vele is baj van, egy éjszaka, ismeretlen okból, ribillió támadt náluk, s neki kiszakadt tizenkét nagyszárnytolla. Öriöng már majdnem, mert két hónapja nem jöhet ki a kalitkából, nem repkedhet — nemtudó! nem is tudna! de nem tudja ezt! —, nekiverődne bárminek, összetörhetné magát. Ez is baj, tavaszig várni a toll-növésre; és közben ő, látom, a rabságtól egy kissé elvadul. Másikunk szerint sebj, majd megszelidül megint, ám ha összetöri magát... ezen kicsit vitatkoztunk, de most Alvónk ügye megold minden vitát.

30. Most, eleve, csak nagyon józanul és válságküzdően lehet. Elmondok még valamit: a háború befejezésének negyvenedik fordulóján hozzánk került egy ellőtt szárnyú madár. Vad him veréb, második éve nálunk él. Nem szóltam akkor Pipi

Néniről, öt sokan ismerik, ő hatodik éve lakik itt, és mindkét szemére vak; de a kalitkáját tökéletesen ismeri, ismer minket, és erőszakoskodik is velünk, például reggel, ránk kiabál, harsányan és élesen, követeli mintegy a kosztját, öntudatos, és teljesen kiszolgáltatott. Soha többé nem lesz ő, nem lesz ilyen, ha már nem él; és most már az is bármikor eljöhet. De még...

31. ...ne jöjjön el! Majd megcsíp téged jól a Pipi, mondja másikunk, hogy ilyesmiket beszélsz. Te az ő nevében csak ne ígérj!

32. Alvónknak is élnie kell! Könnyű azt mondani.

33. És folytathatnám, azaz kezdhetném akár azzal a madarunkkal, aki hím veréb, a legtehetségesebb talán mind közül, remek pofa, nagy udvarló a rácson át, és légzőszervi bántalmi miatt másikunk, helyesen, csak hetente, olykor havonta egyszer enged ki, ilyenkor ha nem is a régi élénkség a kapcsolat, vállunkra száll, ül a karunkon, régen építkezett ránk füvekből... ezt is csinálta ő egykor... most néz, izeg-mozog, együtt van velünk! Majd abbahagyja, és magától a kalitkába bemegy. Ez is ő.

34. Az, akinek akkor a kalitkát vásároltam, aki miatt a Nagy Hím Jóbarát Rüttyü halálánál nem voltam jelen, telefonált két naptári évvel ezelőtt, a nyár után, a zöldikétlen nyárra, november vége felé: hirdetnek valahol egy zöldikét! A fél szárnya béna... két könyvre cserélnék. Kiderült, a hír igaz! Megkaptuk a vicclaptól — ott volt a hirdetés! — a telefonszámot, és szorongva... és várt ránk a dolog... egy kanári, az volt a barátja, vette neki az illető... és ő maga... ő, aki ott alszik bent, feltehetően másikunk és ő aluszik. Mentünk: kész kommandóakció! Taxi, kalitka, pokrócok: téli hidegek voltak! És ott várt minket egy... nemcsak fél szárnyú, de-fél-szemű-is madár... a legfantasztikusabb zöldi, akit ismerünk... az lett, nem kevesebb, nekünk ő... és száz forintot kellett fizetni, könyv helyett, s hoztuk őket. Két nagy-nagy kalitkát vásároltam nekik még aznap délután, és a többit tudjuk. Barátja, a kanári ma is meglátogatta őt, és rettentően panaszkodtak egymásnak. Aztán az Alvo — nevezzük így — nekünk is hallatta e hangokat; nézett reánk, még soha így... de ez már ismeretes. Most...

35. ...befejezem ezt, még annyit kell elmondanom, hogy nemcsak váratlanul ért minket a dolog... hogy ő nem eszik... hogy a szórványos infrafény nem segít... és ha nem lámpázzuk, eleve nincs remény... és ha másikunk meg nem itatja tápokkal, végképp semmi esélye nincs... és még így is... mi lesz? Mitől ez az egész? Ki tudja megmondani. Vitaminhiány? Mert a vitaminos edényéből nem ivott, s mi, hibáztunk, adtunk fürdővizet neki, és abból elégitette ki szomját? Most e szomj csak orvosság vízzel csillapulhat. Tél, fű-hiány... a füvek, miket másikunk fanatikusan szinte, nap mint nap, adott nekik... ekkora bajt okoz hiányuk? Ki mondja meg? Valami maggal fertőzést kapott? Rejtély marad.

36. Majd alszom, egykor, hogy nem lesznek... egyikük se lesz... nem lesznek-e újak... ki tudja, nem lesznek, azt mondjuk... nem lehetnek, nem pótolhatók. Hosszú évek, majd nem egy-egy évtized egyikükkel és másikkal, órák alva a szőnyegen, vállunkon három deka lény... elröppen, megébredve érezzük, nincs ott... valahonnét figyel... és izekig perc-átható események hálója... a mély vizekben, lassan, titokzatosan megállva... örökké veszélyeztetett kapcsolatok... belénk evődött arcok, mozdulatvilágok sora... majd egyszer nem lesz... és elfogyunk vele, legföljebb fönmaradunk, a túlélés változataiként. De addig... és amíg van esély... mint majd, ha lesz esély, és lesz... holnap vele... ameddig rajtunk múlik, és... de hát majd kiderül.

37. Alszom, az éjszaka maradékát ott alszom át, nemsokára az infrafényben... a gép zaja nem lesz fülemben, a gép csaknem lerohad az igénybevételtől, most pihenjen, mint a szervek, melyeket a nyugalom, az ő nyugalmuk érdekén sem szabad túlgyötörnünk túl könnyű megkönnyebbülés elemeivel... már-amikor... vagy magunkat velük... vagy őket mivel is? Hogy is van ez... Viszem, visszaviszem a gépet a szobánkba, és leteszem a szokott hosszú asztalra... hadd legyen mindig a gép mögött az a fohász, amit értük firkálok fel minden este én... most az Alvó neve áll ott... hogy Őt Segítsd... és amit ez nem mond el bármi másról, az el sem mondható, hiszen egy zödi félszárny fél szeme vak mit tudna oly kifejtetten elmondani... csak áll, éjszakájában, mint egy alvó harcos, ki magát meg nem adja... s ha majd igen, ha sorra űk, elmondhatom: Mit járok erre én... azok már... mind alusznak... S szomjazom.

38. De most ez más még... iszom egy pohár vizet... s az ő holnapi... első kortyára gondolok. A többi: részlet, még csak az éj sem fedi.

39. 1987. január 19-én éjszaka.